

Persatuan Pengguna Pulau Pinang Consumers Association of Penang

檳城消費人協會 பினாங்கு பயனீட்டாளர் சங்கம்

10 Jalan Masjid Negeri, 11600 Pulau Pinang, Malaysia
Tel: 604-8299511
email: consumerofpenang@gmail.com

Website: (English, BM, Chinese & Tamil)
<https://consumer.org.my>

facebook.com/ConsumerAssociationPenang
twitter.com/consumer_penang
instagram.com/consumer_penang

Surat Kepada Pengarang

6 Julai 2026

Menyelamatkan Katak, Memelihara Ekosistem Kita

Persatuan Pengguna Pulau Pinang (CAP) berasa amat bimbang apabila katak terus menjadi antara hidupan yang paling kurang diberi perhatian di dalam warisan semula jadi Malaysia yang kaya. Walaupun usaha pemuliharaan sering tertumpu kepada hidupan liar yang lebih besar dan menarik perhatian, peranan penting katak dalam mengekalkan ekosistem yang sihat masih kurang mendapat perhatian sewajarnya.

Katak merupakan antara haiwan yang paling bernilai dalam alam semula jadi. Kemerosotan populasi haiwan ini di seluruh dunia memerlukan perhatian segera kerana kelangsungan hidupnya berkait rapat dengan kesihatan alam sekitar kita.

Kepelbagaian luar biasa spesies katak dan kodok mencerminkan status Malaysia sebagai salah satu kawasan tumpuan biodiversiti paling kaya di dunia. Diiktiraf sebagai salah satu daripada hanya 17 negara yang mempunyai kepelbagaian biologi yang sangat tinggi, Malaysia menjadi habitat bagi pelbagai jenis flora dan fauna yang luar biasa. Secara keseluruhannya, 17 negara ini menempatkan hampir 70 peratus spesies yang diketahui di dunia serta sejumlah besar spesies endemik, sekali gus menyerlahkan peranan penting Malaysia dalam memelihara biodiversiti global.

Menurut *Frogs & Toads of Malaysia* yang diterbitkan oleh Sistem Maklumat Biodiversiti Malaysia (MyBIS), Malaysia merupakan habitat bagi 254 spesies katak dan kodok, yang kebanyakannya ditemui di kawasan hutan hujan dan tanah lembap. Daripada jumlah itu, 111 spesies terdapat di Semenanjung Malaysia, 182 spesies di Sabah dan Sarawak, manakala 39 spesies ditemui di kedua-dua wilayah itu.

Haiwan amfibia ini merupakan sekutu alam semula jadi yang amat berharga. Ia membantu mengawal populasi serangga, menyokong jaringan makanan, serta bertindak sebagai penunjuk amaran awal terhadap kemerosotan alam sekitar. Namun, kemusnahan tanah lembap dan hutan, pencemaran akibat racun makhluk perosak dan bahan kimia lain, serta kesan perubahan iklim yang semakin ketara telah memberikan tekanan yang meningkat terhadap populasi katak di seluruh negara. Penurunan jumlahnya mencerminkan kemerosotan kesihatan ekosistem yang sebenarnya menyokong sumber air, keselamatan makanan, dan kualiti hidup kita.

Katak memainkan peranan penting dalam rantai makanan. Ia membantu mengawal populasi serangga dengan memakan nyamuk, lalat, kumbang, dan makhluk perosak lain. Seekor katak mampu memakan ratusan serangga dalam tempoh yang singkat, sekali gus membantu mengurangkan penyebaran penyakit bawaan nyamuk seperti denggi dan malaria. Tanpa katak, populasi serangga boleh meningkat dengan pesat, yang seterusnya menimbulkan risiko lebih besar terhadap kesihatan awam dan menyebabkan kerosakan yang lebih teruk kepada tanaman.

Katak juga merupakan sumber makanan penting bagi pelbagai haiwan, termasuk burung, ular, ikan, dan mamalia. Kehadirannya membantu mengekalkan keseimbangan ekologi dengan menyediakan

sumber makanan kepada pelbagai jenis pemangsa. Penurunan ketara dalam populasi katak akan membawa kesan berantai terhadap jaringan makanan, sekali gus mengganggu keseimbangan alam yang rapuh.

Satu lagi sebab mengapa katak begitu penting ialah peranannya sebagai petunjuk semula jadi bagi kesihatan alam sekitar. Disebabkan oleh kulitnya yang nipis dan telap, katak sangat sensitif terhadap pencemaran, perubahan iklim, dan kemusnahan habitat. Penurunan populasi katak sering menjadi tanda amaran awal bahawa sungai, kawasan tanah lembap, hutan, dan habitat semula jadi lain sedang mengalami kemerosotan. Oleh itu, para saintis mengkaji katak untuk memantau kesihatan ekosistem dan mengesan masalah alam sekitar sebelum ia menjadi lebih serius.

Katak juga memainkan peranan dalam kitaran nutrien. Berudu memakan alga dan bahan organik yang mereput di dalam kolam serta sungai, sekali gus membantu mengekalkan kebersihan air. Katak dewasa pula, melalui tabiat pemakanan dan perkumuhannya, membantu mengitar semula nutrien antara persekitaran akuatik dan daratan. Proses semula jadi ini menyokong laluan air yang sihat serta ekosistem subur yang memberi manfaat kepada pelbagai organisma lain.

Malangnya, katak berdepan dengan pelbagai ancaman. Aktiviti manusia terus memburukkan lagi masalah ini. Pembangunan pesat telah memusnahkan banyak kawasan tanah lembap dan hutan yang menjadi habitat serta tempat pembiakannya. Pencemaran air akibat penggunaan racun makhluk perosak, sisa industri, dan sampah plastik mencemarkan habitat haiwan ini serta mengancam kelangsungan hidupnya. Perubahan iklim juga telah mengubah corak taburan hujan dan suhu, menjadikannya lebih sukar bagi banyak spesies untuk membiak dengan jayanya.

Ramai juga yang gagal menghargai nilai ekologi katak, malah menganggapnya sebagai haiwan perosak dan bukannya sebagai komponen penting dalam ekosistem yang sihat. Kesedaran orang ramai yang lebih tinggi diperlukan bagi mengubah persepsi ini.

Oleh itu, usaha melindungi katak bukan sekadar soal pemuliharaan hidupan liar; ia merupakan langkah penting demi memelihara alam sekitar Malaysia serta kesejahteraan generasi masa kini dan akan datang.

CAP menggesa Kerajaan supaya memperkukuh undang-undang alam sekitar bagi melindungi kawasan tanah lembap, sungai, dan hutan. Para petani harus mengurangkan pergantungan kepada racun makhluk perosak yang berbahaya serta mengamalkan kaedah pertanian yang mesra alam dan bebas bahan kimia. Populasi katak yang sihat menyumbang kepada air yang lebih bersih, pengurangan serangga pembawa penyakit, ekosistem yang lebih seimbang, serta kepelbagaian biologi yang lebih kaya.

Setiap spesies, walau sekecil mana pun, memainkan peranan dalam mengekalkan keharmonian alam semula jadi. Sekiranya katak pupus, kesannya akan melangkaui sekadar kehilangan satu kumpulan haiwan sahaja. Kemerosotan populasi katak akan menandakan kelemahan ekosistem yang menjadi tempat bergantung bagi hidupan liar mahupun komuniti manusia.

Mohideen Abdul Kader
Presiden
Persatuan Pengguna Pulau Pinang (CAP)